

A hetvenes évek közepén Aszód környékén szolgáltam. Három termelészövetkezet erdeit, erdősítéseit irányítottam. Izgalmas szakmai feladat volt. A gödöllői domborzat változatos, de cseppet sem ideális talaján végeztük a telepítéseket, felújításokat, és termeltük a szaporítóanyagot az akkortájt még kevés tisz-csemetekertek egyikében. Domonyvölgy különösen megíz-sasztotta a sikert óhajító erdősítőit, mert a kiváló akáctermőhelytől a nyers löszön keresztül a pajortól szuperfertő-zött területig minden előfordult. Volt erdőrészlet, ahol a felújításkor nem is annyira a várható faanyagnyereséket örültünk, hanem annak, hogy a területen talált avar korabeli település halottai a felnövő fák alatt pár évtizedig még háborítatlanul alhatják örök álmu-kat.

Ezek a területeken volt szolgálatban egy Barsi nevű mezőőr. Nem vetette meg az italt. Reggel menetrendszerden a kocsmákban kezdett, és mire felka-paszkodott a domonyi pincékig, már teljesen elázott. Ha találkoztam vele, széles mozdulattal emelte le fejéről a kalapját, majd köszönés után félre-csapva rakta vissza helyére. Ritkuló haja az izadságtól tincsekben tapadt homlokára. Szemei önállósították ma-gukat, és ilyenkor nem lehetett tudni, hogy arra néz-e, akivel beszél, a völgyben lévő halastavon kémleli az orvhorgászokat, vagy a lábánál ücsör-gő, hosszú szőrű, vizszlaszerű korcs ku-tyájába akaszkodott bogáncsokat számlálja. Nem zavart volna, ha zöld posztó egyenkabátja – melyet többnyi-re félregombolva hordott – vállát nem húzza a szolgálati sörétese, amit „ter-mészetezen” soha nem megtört csövel cipelt. Úgy beszéltek, hogy azokívűl, hogy egyszer messziről megsörétezett faluszéli fatolvajokat – nem tett kárt senkiben és semmiben. Annál inkább a kutyája, akit merő szórakozásból guszitott rá mindenkire, aki a területén gyanúsán kóborolt. Nem is nagyon volt lopás a környéken.

Volt azonban a kutyának egy rossz szokása. Egyszer megdézsmálta az er-dősítés közepén kapáló sokrétegű szoknyás asszonyok hátyját. Finom füstölt sonka lehetett benne – a téli disznóölés kései maradéka –, mert nem felejtette el, és igencsak fára kel-lelt aggatni a holmikat, nehogy délben meglepetés érje a kapásokat. De vala-mi miatt rászokott a ruhaneműre is, és ennek a szokásának később nagy hasz-nát vette Barsi mester.

Közjóléti erdő Domony- völgyben

Domonyvölgyből a hatvani or-szágútra kétféleképpen lehetett kijutni. Vagy a nyaralók mellett vezetők aszfalúton, vagy a Babat felé eső er-dőkön keresztül vezetők, alig használt földúton, ami áthaladt a Bányajárás-nak nevezett ösgyepes területen, ahol kellemes árnyékot adott a tikkasztó nyári melegben a domboldalon álló há-rom méretes kislevelű hársfa. Aki ez utóbbi utat választotta, késő tavasztól kora őszig mindenféle meglepetésre számíthatott. Mert nem volt napszak, hogy ne botlott volna az ember autós vagy gyalogos „turistákba”, akik e he-lyen szakították meg útjukat egy kis „pihenésre”. Többnyire két-neműek voltak, s ha beszélni tudott volna, va-lószínű házasságtöréstől lett volna hangos az erdő.

Barsi mester is sokszor megfordult er-refelé. No nem a zöld fűből ütemesen fel-felbukkanó fehér dombocskák ér-dekelték, sokkal inkább az erdőszele-n lakóknál lévő bögreccsárd. Leeresztett itt is a torkán egy-egy féldecit, majd

egy akácfa alatt ledőlve aludta ki a mámorát.

Egy szép napon bosszúsán üldögélt a házzal szemben egy határkövön. Vala-mi összeveszhetett a „kocsmárossal”, mert nem kapott semmit. Kutyája el-kajtatott mellőle a bokrok árnyékában fekvő nyulakat hajkurászni. Sokáig el-maradhatott, mert a gazda szeszhiá-nyos idegességében egyre hangosab-ban és szaporábban fütttyentgette vissza. Úgy tűnt hiába, mígnem egy-szercsak felbukkant az eb. Szájában egész ruhatárat cipelt. Letette gazdjára mellé, izgatottan szaglászta, de füstölt sonka helyett valamiféle kölniillatot érzett csak, így abbagyta a kutatást. Az öreg rápillantott a ruhadarabokra, és rögtön tudta, hogy honnan fúj a do-monyvölgyi szél. A hársfák felé né-zett, és szélesre szaladt a szája. De nem mozdult. Nyilván tudta már, hogy mi következik.

Úgy is lett. Jó negyedóra múlva egy bozontos mellű trubadúr jelent meg a horizonton. Mint várható volt, anya-szállt meztelenül. Azazhogy két hatal-mas lapulevelet tartott maga előtt és mögött. A kutyát még nem láthatta, mert észrevéve a mezőőrt, szaporábbra fogta lépteit, és messziről kiáltott, hogy ... jóember, jóember.

A közelbe érve felfedezte a ruhakupa-cot, így már a kutya látványa sem za-varta. Izgatottan magyarázta, hogy az övé a gönc, és nyúlt is volna érte, mi-kor Barsi mester rámondott, hogy nem úgy van az. Igazolványt, meg egyéb bizonyítékokat kért, ami nyilvánvaló abszurditás volt. A dalia is érezte, hogy játszának vele, így megkérdezte:

– Mit akar?

A kiszáradt mezőőr rábökött a házra és egy üveg pálinkában szabta meg a váltságdíjat.

Mire a hódító tiltott a hársfák alatti, az üveg tartalmának har-mada hiányzott, és a gazda elégedetlen simogatta kutyája bogáncsos fejét.

Pápai Gábor

APATÓCZKY ISTVÁN

Aki lemaradt, kimaradt

Képzelt riport

„Sopron fekvése alkotójának büszke, férfias izlését hirdeti, mert folyamatosan vidéken kereskedelem- és életkellentre nézve alkalmasb, szebb helyet kiszemelni alig lehetett” – írta Antalfy Gyula a Reformkori magyar városok c. munkájában, 1847-ből idézve Golub Vilmos utazót.

A másfél évszázados megállapítás a reformálódó szakmai közéletünk új törekvésének, az erdészeti és faipari kiállítás és vásár, egyszersmind erdészeti konferencia helyének méltatásához is segítséget ad. A választás a szervezők szakmai elkötelezettségét tanúsítja, az összefogáshoz, együtt gondolkodáshoz optimális feltétel teremtésének szándékát példázza, melyhez alkalmasabb, szebb, tiszteltebb helyet kiszemelni alig lehetne.

A városban látott, viszontlátott városba – nyilvánvalóan – sokan gondolták el a látogatást április végére. Szakkonferenciát hallgatni, szakvásárt végignézni, három-négy napokat átotosodni, régmúlt találkozásokat újakkal feledtetni. Sokan most bánják igazán kánúsiújt, az ősszefogáshoz, együtt gondolkodáshoz optimális feltétel teremtésének szándékát példázza, melyhez alkalmasabb, szebb, tiszteltebb helyet kiszemelni alig lehetne.

Am ennek híján, még így is, aktuális gondtalanul, ki-ki kedvére cselezte az utazási és a részvételi költség térítendő variációit. Az egyes ítételek tehát:

1. részvétel utazással, szállással, étkezéssel stb.,
2. részvétel utazással, szállással stb.,
3. részvétel utazással stb.,
4. részvétel stb.,
5. stb.

Végső soron tehát a fedezeti forrás (zömmel a bér, a fizetés, csemenként a ráfizetés), beleszámítva a család túróképességét is: „mene, tekel, ufarszin”, azaz (elzárar babiloni király idejéből, szabadon): megcsálmatatott, megmérteit, könnyűnek találtatott; kedvezmény ide, kedvezmény oda.

Magam is csak gondolatban lófrálok tehát teremről teremre, standról standra, kezemben a tudományos konferenciához is illő programjegyzékkel, helyenként az erdészet (üzem) nyelvén is érthető felvetésekkel.

A konferencia nyílt ülése és a kerekasztal megbeszélések vagy a fehér asztali véleménycserék azért mégis adekvát bizonyítékaik lehetnek a szólas helyességének: az igazság a részletekben lakozik. Ott, a fórumon, mintha a fontosabb, az időszerűbb, a jobban várt és beteljesedett, a holnapot inkább determináló (emberi viszonyokban és valamikor odakint, a fák környékén is ható) igazságokat bogozták volna ki! Így, látatlanban vélekedve. Egycet biztosan megállapíthatunk: a találkozó sikeres elemei jövőre is vonzerőt fejtenek majd ki.

Gondolatban visszafelé jövet Sopronból, a szákebb pátria első, dombos-hegyes vonulata, a helyi tapasztalatokkal rukkol minden elé. Immár több évtizedes gond ezen a vonulaton a küzdelem a kefesűrűen újuló kőrisekkel (inkább virágosokkal) szemben, a száraz tölgyesek, cseres-tölgyesek (most duplán szárazak) javára. Felvetődik, hogy meddig, milyen mértékig kell az emberi, az anyagi erőfeszítéseket a szinte végeláthatatlan, kellően sosem eredményes „kiápolás”-ba ölni, a majdan vitathatóan értékes, bizonytalan sorsú (sűrűséggel hatványozottan bizonytalan), ám a szakmai becsületben most egyedül üdvözítő tölgyes állományokba?

Vagy az ezen a vidéken a századforduló tájéka alacsonyabb vágáskorral kezelt cseresekben (nyilván a sarjztatás miatt is), az időközben szinte kivétel nélkül 80 évre emelt vágáskort nem kellene-e ismét, fokozatosan, a mageredetű cseresekben is 60 évre mérsékelni. Amikor még láthatóan kellő sűrűséggel hatványozottan bizonytalan), ám a szakmai becsületben most egyedül üdvözítő tölgyes állományokba?

Azután másik közösséghez érve, a főváros peremén az első kép a mozaikszertűen, néhol foltokban, legalább felelőre kizárólag feketefenyvesével, a Csiki-hegyeket tárja elének. Vajon mit lát majd itt az érkező az EXPO idején? A marokkjátékhoz hasonlóan leomlott, szüette törzshalmaz? Ki fog itt is, máshol is, a kipusztult fák ráfizetéses felkészítésére áldozni, helyükre új egyedeket ültetni, új erdővegetációt teremteni? Hogy ne legyen újra rettegett sereg a fekete! Az efféle feketefenyves-sereg. Az egyáltalán nem táji probléma a kérdést sem engedti a költői kategóriába.

És, mint említésre igazán érdemes gondolat, felülük a kárpótlás ügye is (nem az erdészek kárpótlásáé, ami sokuk erdő-gyermekeknek konckent odavetéseért lélekbem azért kijáma!). És nyilván, nem az iménti, csúszdaszerű hegyoldal fenyevese kapcsán. Ezzel épeszű ember nem kárpótolatja magát! Még úgy sem, hogy a fa értékéhez ingyen se jut!

A fa értékéhez persze, az erdő létrehozó se jut ingyen, sőt, ha megszüntet határidőn túl sikerül csak kész erdő teremtenie, azaz pl. 80 évre tervezett erdőéletben 1–2 évvel tovább működik közre, mint amennyire az írás engedti, hát fizetheti a büntetést, a még csak elviekben mérhető fáért. A földre jogosult, bármiféle szándékú kedvezményezett, aki a kisujját a licitáláskor mozdította legfeljebb ezért az erdőért, jót és tartósan derülhet tehát! Az erdő szempontjából rossz szándékú kedvezményezett esetében nem sokára „az országomat egy lóért” példája nyomán, ami a faanyagot illeti, tapasztalhatjuk: jószágomat a lóvé-ért!

A többségi erdők mostoha sorsú erdészetek gyeplője, remélhetően nem kerül ló, lóvé kizárólagos függőségébe!

Az Európai Erdészeti Hálózat első találkozója, 1993. június 6-8, Trollebo, Svédország.

A Svéd erdészeti Egyesület kezdeményezte az Európai Erdészeti Hálózat megalakítását. Az 1993. évi Elmia Wood erdészeti szakképzés módját nyújtott arra, hogy a svéd kollégák meghívására kétnapos program keretében az egyesületek képviselői találkozhassanak. A találkozóra Trollebo helységben került sor. A tárgyalási témák a következők voltak:

- a faanyag, valamint az erdei termékek piaci helyzete;
- környezeti kérdések, a fogyasztói vélemény;
- a szennyezéseknek tulajdonítható erdőkárok;
- a jövő vizsgálata.

A nemzeti beszámoló új témákat és ismereteket nem vetettek fel. Kétségtelen, hogy az európai erdészet legnagyobb problémája jelenleg a kedvezőtlen faanyag, ami olyan országokban, ahol az erdőgazdálkodás kiemelt jelentőségű, ez alapvető nemzetgazdasági gondot okozhat. Az erdőkárok mértéke a különböző nemzeti beszámolókból ismert. A legnagyobb problémát szinte minden országban az évek óta tartó csapadékhiány okozza.

Az erdőgazdálkodás jövője fogas kérdés. Az európai erdészeti politika értelmes változásokra vár. Az erdőgazdálkodás, felvállalva és támogatva a környezetvédelmi, illetve a természetvédelmi feladatokat, egyre inkább képes visszanyerni a közvélemény bizalmát. Az offenzív és bizalmat keltő törekvések révén egyre jobb kapcsolat alakul ki az erdészek és a nagyközönség, valamint az erdészek és a természetvédők között. A feladatmegosztást követő évek presztízsharca úgy tűnik, hogy leáldozóban van, elsősorban a természetközeli erdőgazdálkodás térhódítása révén. Egyre jobban érvényre jut az „egy gazda” elve. A Svéd Erdészeti Egyesület kidolgozta az Erdőgazdálkodás etikája c. anyagot. Kérték, hogy a különböző országok erdész közönsége szintén vitassa meg, kíváncsiak a véleményekre.

A találkozó keretében bemutatják a magánerdő-gazdálkodók által alapított, és a tulajdonukban levő erdészeti társaságot, a SÖDRA-t. A svéd erdők mintegy 50%-a magánkézben van, és e magánerdők mintegy fele a SÖDRA keretén belül tömörül. A társaság 63 körzetet ölel fel, hat saját fűrészpázzal és három cellulózzágyárral rendelkezik. Emellett különböző közvetlen szolgáltatásokkal (oktatás, tanácsadás stb.), anyagi támogatással is segíti az erdőtulajdonosok tagok gazdálkodását.

A találkozó tapasztalatai alapján véleményem, hogy az európai erdészek számunkra minden elérhető fórumán aktívan részt kell vennünk. Erdőgazdálkodásunkat az esetek jó részében a külföldi kollégák ismerik. Nagyra tartják azt, hogy megőriztük természetszerű erdeink jelentős részét, és elismerik erdészeink, de leginkább erdőművelőink szakudását. Európa sok országa most indul el abba az irányba, amit mi töretlenül követtünk. Helyzetünket ki kell használnunk a kölcsönös előnyökkel járó kapcsolatok kiépítésében.

Az 1994. évi találkozóra előreláthatóan Ausztriában kerül sor.

Az erdőgazdálkodás etikája (Kidolgozta és közreadta a Svéd Erdészeti Egyesület)

Bevezető az „Erdőgazdálkodás etikája”-hoz

Minden egyes erdő része a világ erdőterületének. Együttesen olyan ökoszisztémát alkotnak, amelyben az élő szervezetek ezrei izgalmas és bonyolult módon állnak kapcsolatban egymással.

Erdőben gazdálkodni több mint rostanyag előállításra. Ez annyit is jelent, mint elfogadni, és felelősséggel felvállalni az élővilág védelmét, megőrzését.

Az „Erdőgazdálkodás etikája” nem „know-how” leírás; iránymutatást ad ahhoz, miként szervezzük kapcsolatunkat az erdővel. Az alábbiakban leírt koncepciót elsősorban a svéd erdőkhöz szabták.

Az „Erdőgazdálkodás etikája” biztosítja mindazoknak személyes sérthetlenségét, akiknek érdekük van, vagy akik bármely módon az erdőt használják.

Az „Erdőgazdálkodás etikája” nem helyettesít törvényt, szabályozást, üzleti stratégiát vagy azzal egyenértékű megfogalmazásokat, követése viszont kívánatos.

Az erdőgazdálkodás etikája

1. *Erdőmben tartamatosan gazdálkodom.* Faterméseket és más javakat csak olyan módon termelnek ki, hogy közben megőrzöm az erdei ökoszisztéma életképességét. Tekintet nélkül az alkalmazott erdőgazdálkodási módra, a kitermelt erdőt fel kell újítanom.

2. *Erdőmben a kifejlesztett tudás és tapasztalat segítségével gazdálkodom.* Bármely módszer alkalmazása előtt megszerzem azt a szükséges tudást, hogy a beavatkozást megfelelően hajthassam végre. Tudatában vagyok tevékenységem hatásával a természetre és a környezetre, és azt számításba veszem.

3. *Úgy gazdálkodom erdőmben, hogy megőrizsem a biológiai sokféleséget.* Céлом, hogy a svéd tájban természetesen előforduló növény- és állatvilág az egészséges erdőkhöz tovább is fennmaradjon.

4. *Felelősséget vállalok azért, hogy az erdőben gazdasági hasznok legyenek létre. Az erdő a fenntartható fejlődés és a jólét alapítványa.*

5. *Oly módon gazdálkodom erdőmben, hogy más ágazatok érdekét is figyelembe veszem.* A turizmus, a vadászat, a rénszarvas-tenyésztés, valamint az áfonya- és gombagyűjtés példái azoknak az egyéb tevékenységeknek, melyek az erdőtől függenek. Mindenki igényét mindig és mindenkor nem lehet kielégíteni, de céлом az olyan gazdálkodás, amely a különböző érdekeket bizonyos mértékig kielégíti.

6. *Az erdőgazdálkodás során figyelembe veszem az üdülési értekeket.* Az erdő üdülési értéke fontos az embernek számára. Ezeket az értékeket az erdőgazdálkodás vagy erdőhasználat során figyelembe veszem.

7. *Az erdőtől kulturális és történelmi értékeim megőrzöm.* Védem és megőrzöm azokat az értékes kulturális/történelmi helyeket és műemléki leleteket, amelyek a korábbi generációk életére és munkájára emlékeztetnek bennünk.

8. *Kapcsolatot tartok fenn környezetemmel.* A közvéleménynek joga van arra, hogy korrekt tájékoztatást kapjon, és közölhesse szempontjait. Kész vagyok arra, hogy a véleményeket meghallgassam, és figyelembe vegyem.

Az oldalt összeállította: Gerely Ferenc

Jáhn Ferenc emlékére

1994. január 25-én, 68. életévében meghalt Jáhn Ferenc erdőmérnök, az erdészársadalom szaktekintélye.

Az Egyetemről kikerülve (1951-ben) édesapja Jáhn Rezső munkáját folytatta, elsősorban az erdőfeltárási tevékenykedett hosszú időn át. A felsőtárkányi vasútnál töltött néhány hónapos szolgálat után az Erdőgazdasági Építő Vállalat építészvezetőjeként utakat, erdészeti épületeket épített a Mátrában és a Bükkben. 1955-ben helyezték át a Nyugatbükki Állami Erdőgazdasághoz, ahol 1977-ig a műszaki osztály (kezdetben csoport) vezetőjeként irányította a beruházásokat, a gépesítést és a műszaki fejlesztést. Egyike volt azoknak, akiket az 50-es és 60-as évek nagy úttépítései alapján az erdőfeltárási nagyjai között fog említeni az erdészársadalom.

Megalakulásától kezdve tagja volt az Erdőfeltárási Szakosztálynak, és ebben élete utolsó napjaiig közreműködött. Mérföldkönek számít az 1957. év, amikor a felsőtárkányi erdészet területén a Melléri úton Jáhn Ferenc irányításával munkába állt az első dózer, s ezzel kezdetét vette a gépesített úttépítés.

1958-ban megtervezte és felépítette a háború utáni Magyarország első erdészeti kőtélpályáját Szilvásváradon. Társzerzőként erdészeti kétdobos csőrölt szerkesztett, amely ma is látható az Erdei Múzeumban, Szilvásváradon. A későbbiekben tankönyvet is írt a kőtélpályás technológiáról, és szakmérnököket oktatott e tárgykörből.

1977-ben feladatköre kibővült, és mint vezérgazdátgató-helyettes nyugdíjba vonulásáig, 1986-ig az erdőgazdaság teljes termelését vezényelte nagy szakértelemmel. Erre az időszakra esik az erdőgazdaság fűrésziparának rekonstrukciója, amelyet – mint mindent, amit rábíztak – nagy lelkiismeretességgel irányított.

1977-ben megkapta a Bedő Albert-emlékérmét. Most olyan ember emléke előtt tisztelgünk, aki egész életével, munkásságával rászolgált erre az elismerésre. Tisztelettel és nehéz szívvel veszünk búcsút Tőle, aki főnökünk volt, munkatársunk volt, és aki mindenekelőtt ember volt a szó legtisztább értelmében.

Wágner Tibor

HOMOLYA JÓZSEF

Féltem az erdőket

Féltem erdeinket,
Bizony okkal féltem,
Terüljön az síkon,
Vagy a hegyvidéken.

Szenvedik az erdők
A zúrzavar kárát,
Mi pedig cipeljük
A jogtörások árát.

Nem vagyunk gazdagok,
E kicsiny hazában,
Igcscsak szegények
Különösen fában.

Az erdők egy része
Elmondhatni, „préda”.
Erre talán eddig
Alig volt még példa.

Erdőt létrehozni
Nincs mód rövid távon,
Nem csak e kis honban,
Az egész világon.

Pusztulását éri
Minden földi élet,
Erdő nélkül Földünk
Bizton semmivé lesz.

Kellene a törvény,
És sürgősen kéne,
Egyén tulajdonra,
Kincstár erdejére.

Célunk nem lehet más,
Azonos az érdek,
Jogokkal fedezni
Az érdemes érvet.

Féltem erdeinket,
Egyre jobban féltem,
Legyén az Alföldön,
Akár hegyvidéken.

Egy kortárs egylet jubileumán

Három évvel az OEE megalakulása után, 1869-ben, az akkori Buda első csoportegyesületeként alakult meg a Budapesti (Budai) Torna Egylet. Az BBTE előbb a városrész, később a főváros sport- és társadalmi életében egyaránt meghatározó jelentőségű volt, számos nemzetközi sportsikerral.

Most 90 éve alakították meg az egyleten belül a „Kiránydulási és Vigalmi Bizottságot” mint első szakosztályt, és egyben mint az első hazai turista szakosztályt.

Az egylet II. világháború előtti sportéletét olyan nevek fémjelzik, mint pl. dr. Sír József (az egyesület mai tiszteletbeli elnöke), Kőrmöczy Zsuzsa, Kővári Illdikó, dr. Kárpái Rudolf. Az egyesület társadalmi rangját és szerepét szintén

jelzi néhány, a tagnévsorból kiemelt név: Szent-Györgyi Albert, Bláthy Ottó, Mechwart András, de elnökségi tag volt pl. Hóman Bálint. Az 1947-ben megszűntetett egyesület akkori elnöke Nagy Ferenc miniszterelnök volt.

1947 és 1990 között baráti kapcsolatokban élt tovább az egylet, 1990-ben lelkes tagjai reaktiválták. Ma két, turista és sí-szakosztállal működik azzal a reménnyel, hogy támogatói, tagjai révén ismét jelentős tényezővé válhat a magyar sport- és polgári társadalomban.

Ennek a meggyőződésének adott hangot a február 26-án a Hadtörténeti Intézet tüzértérképében tartott beszédében Kőnya Imre belügyminiszter, továbbá ezt a hitet erősítette meg előadása végén Schulek Ágoston TF rektorhelyettes is. Az egylet jelenlegi tagjai visszaemlékezéseikben felidézték az emberi, sportbeli fejlődésükben kiemelkedő szerepet betöltött egylet múltját.

Apatóczy István